

تاریخ پزشکی منظوم پارسی در گذرگاه تجدید حیات

تألیف:

زهر اکرمی

کارشناس ارشد تاریخ علوم پزشکی

کرمانشاه/۱۳۹۶

شناسنامه کتاب

عنوان و نام پدیدآور	: تاریخ پزشکی منظوم پارسی در گذرگاه تجدید حیات/ تالیف زهرا کریمی.
مشخصات نشر	: کرمانشاه: زهرا کریمی، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۵ص.: مصور، جدول.
شابک	: 978-600-0491-90-1
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: شابنامه به صورت زیرنویس.
موضوع	: پزشکی در ادبیات
موضوع	: Medicine in literature
موضوع	: پزشکی - شعر
موضوع	: Medicine -- Poetry
موضوع	: پزشکی -- نسخه‌های خطی
موضوع	: Medicine Manuscripts
رده بندی کنگره	: PIR ۴۰۰۹ ۱۳۹۶ ک ۴۰۱
رده بندی دیویی	: ۸۳۵۶/۰فا۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۹۹۳۰۸۲

۹	گذری بر طب در جامعه علمی تشیع.....
۱۰	اهمیت تاریخ.....
۱۲	نقش تشیع در گسترش طب.....
۱۵	حکومت صفویان.....
۱۹	حکومت افشاریه و رندیه.....
۲۰	حکومت قاجار.....
۲۱	تجدید حیات منظومه‌های طبی.....
۲۲	طب و ادبیات تعلیمی.....
۲۶	کنز الاشتها.....
۳۱	نظام صحت.....
۳۶	طب منظوم.....
۳۸	مثنوی در منظوم در اشرف علوم.....

٤٢.....	جامع الفوائد
٤٩.....	فوائد يوسفى
٥٢.....	سته ضروريه
٥٥.....	حفظ الصحة
٥٨.....	فرهنگ هاى به فارسى
٦٠.....	قصيده فى الاسماء الادوية المفردة
٦٢.....	مأكول و مشروب
٦٥.....	زبدة العلاج
٦٩.....	فوائد الانسان
٧٨.....	منظومه متمم
٨٤.....	جواهر المقال
٩٣.....	منظومه فى الطب
٩٧.....	مثنوى طب منظوم
١٠٠.....	طب منظوم

- مثنوی طب منظوم (خیر الکلام) ۱۰۶
- کلیات الطب ۱۱۰
- جدول تفکیک اسامی منظومه‌ها به ترتیب قرن ۱۱۶
- جدول بیماریها به تفکیک قرن ۱۱۸
- منظومه‌های طبی در فهرستهای خطی ۱۲۶
- منظومه‌های طبی در فهرست الذریعه الی تصانیف الشیعه ۱۲۷
- منظومه‌های طبی در فهرستاره کتبهای فارسی ۱۳۴
- منظومه‌های طبی در فهرست توصیف تحلیلی دستنوشته‌های پزشکی دوره اسلامی در کتابخانه‌های ایران و جهان ۱۳۸
- کتابنامه ۱۴۵
- کتابنامه نسخ خطی ۱۵۲

مطالعات تاریخ پزشکی نظیر سایر مطالعات تاریخی برای روشن نمودن زوایای تاریخ زندگی گذشتگان اهمیت دارد. در گذشته پزشکان و شاعران آشنا به مسائل طب با توجه به ظرفیت عظیم زبان فارسی در انتقال ساده و روان، و نیز با توجه به مشکلات نظام سلامت موجود در جامعه آن زمان، متون پزشکی را برای آسانی در یادگیری و سهولت در حفظ، به نظم درآورده‌اند. از میان بیش از یکصد مورد آثار طبی منظوم نگارش شده توسط دانشمندان مسلمان، با مراجعه به فهرست خطی الذریعه الی تصانیف الشیعه نوشته مرحوم آقا بزرگ نهمانی مشخص شده که قریب هفتاد مورد منظومه طبی توسط ادیبان و حکیمان شیعه نگارش شده که چهل مورد از آن‌ها مربوط به بازه زمانی قرن نهم تا سیزدهم هجری قمری است و نشان از اهمیت این آثار در بین طبیبان و دانشمندان شیعه در آن زمان دارد.

این کاوش علمی مستخرج از پایان نامه، که با عنمایی گرانمایه پروفسور مهدی محقق و دکتر الهام عمارتکار و با مشاوره و کمک‌های بی‌درنگ مرحوم دکتر محمد مهدی اصفهانی، دکتر محسن باغبانی و دکتر رضا دادگر صورت گرفت، است. ما با استفاده از منابع تاریخ پزشکی و کتب نسخ خطی پزشکی به معرفی و بازبینی کتب طبی منظوم فارسی مؤلفان شیعه قرن نهم تا سیزدهم هجری قمری می‌پردازیم.

با بررسی صورت گرفته می‌توان اعلام نمود نیمی از مؤلفان این آثار طبیب و نیمی دیگر از مؤلفان را شاعران آشنا به مسائل طب تشکیل می‌دهند. و این بازه زمانی قرن نهم تا سیزدهم هجری قمری را می‌توان عصر تجدید حیات منظومه‌های طبی نامگذاری نمود. همچنین برخی از علل سرایش و استقبال از منظومه‌های طبی، مسائلی مانند اوضاع

نابسامان بهداشت و درمان جامعه، علاقه‌مندی مردم به شعر و انتقال آسان و موجز مفاهیم

پزشکی بوده است.

آگاهی به مشکلات، و راهکارهای انجام شده در نظام سلامت گذشته و استفاده از تجربیات و عدم تکرار اشتباهات گذشته می‌تواند راهگشای بسیاری از مسائل و مشکلات امروزه باشد.

در پایان از راهنمایی‌های گرانمایه پروفسور مهدی محقق و نیز از کمک‌های بی‌دریغ مرحوم دکتر محمد مهدی اصفهانی قدردانی نموده و از کمک‌های آقای دکتر رضا دادگر کمال تشکر و سپاسگزاری می‌نمایم.

www.ketab.ir